

Súd: Krajský súd Košice
Spisová značka: 1Co/333/2010
Identifikačné číslo súdneho spisu: 7208217030
Dátum vydania rozhodnutia: 22. 09. 2011
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Ľudmila Babjaková
ECLI: ECLI:SK:KSKE:2011:7208217030.1

Uznesenie

Krajský súd v Košiciach v právnej veci žalobcov X. L. L. L., N. S. N. Č.. XX, X. O. L., N. S. Ko, A. Č. Ľ. Č.. XX, proti žalovanej O. D., N. S. Ko, H. Č.. X, o určenie právneho vzťahu, o odvolaní žalovanej proti rozsudku Okresného súdu Košice II zo dňa 21.9.2010 č.k. 22C 77/2008-137 takto

rozhodol:

Z r u š u j e rozsudok v napadnutom vyhovujúcom výroku a vo výroku o trovách konania a v rozsahu zrušenia vec vracia súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

Napadnutým rozsudkom súd prvého stupňa čiastočne vyhovel žalobe žalobcov, keď určil, že právny vzťah medzi žalobcami ako kupujúcimi a žalovaným ako predávajúcim založený kúpnu zmluvou R. W. XX.X.XXXX, G.torej predmetom bol prevod N. Č.. XX S. KoL. D. X.. H. Č.. X a spoločné zariadenie domu, trvá. Zároveň zamietol žalobu v časti, týkajúcej sa nahradenia podpisu žalovaného na dodatku k uvedenej kúpnej zmluve. O trovách konania rozhodol tak, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania a o trovách štátu rozhodne samostatným uznesením.

Pri tomto rozhodovaní vychádzal súd prvého stupňa zo zistenia, že účastníci uzatvorili dňa XX.X.XXXX kúpnu zmluvu, na základe ktorej G. O. (A. A. terajšej žalovanej) sa zaviazal žalobcom odpredať hore uvedený byt a podiel na spoločných zariadeniach domu za dohodnutú kúpnu cenu X.XXX.XXX,- Z.. Následne listom zo dňa XX.X.XXXX oznámil Katastrálnemu úradu v Košiciach, že odstupuje od uvedenej kúpnej zmluvy a žiadal, aby Katastrálny úrad nepovolil vklad vlastníckeho práva v prospech žalobcov. Katastrálny úrad svojím rozhodnutím zo dňa XX.X.XXXX prerušil konanie o povolenie vkladu z dôvodu výzvy na odstránenia väd návrhu a to ohľadom výmer parciel, na ktorých je bytový dom postavený. Následne žalobcovia vypracovali dodatok č. 1 ku kúpnej zmluve a doplnili výmeru parciel, avšak právny predchodca žalovanej tento odmietol podpísať.

Po vykonanom dokazovaní dospel súd prvého stupňa k záveru, že účastníci si v predmetnej kúpnej zmluve nedohodli právo jednostranne odstúpiť od kúpnej zmluvy, pričom nenastali ani iné podmienky predpokladané v ustanovení Občianskeho zákonníka pre možnosť odstúpenia od zmluvy a z toho dôvodu mal za to, že právny predchodca žalovanej nemohol platne odstúpiť od uzavretej kúpnej zmluvy. Taktiež bol toho názoru, že zmluva nebola uzavretá v tiesni za nápadne nevýhodných podmienok a z tohto dôvodu ju nemožno považovať za neplatnú. Mal za to, že aj keď mal právny predchodca žalovanej problémy s čítaním (choré oči), k vykonanému právnemu úkonu nepotreboval úradnú zápisnicu (§ 40 ods.6 Občianskeho zákonníka), keďže minimálne v čase uzatvárania zmluvy mal pri sebe vnuka, ktorý ho s obsahom zmluvy mohol oboznámiť. Podľa názoru súdu bolo v konaní účastníckymi výpoveďami, ale aj výpoveďami svedkov preukázané, že právny predchodca žalovanej mal dostatočný priestor na to, aby si rozmyslel, či zmluvu so žalobcami chce uzatvoriť, keďže so zmluvou sa oboznámil v piatok XX.X.XXXX a pravosť podpisu bola overená v pondelok XX.X.XXXX. Súd po vykonaní dokazovania teda nezistil žiaden dôvod, pre ktorý by mala byť zmluva neplatná a z tohto dôvodu preto v uvedenej časti ohľadom určenia trvania právneho vzťahu návrhu vyhovel. Za nedôvodný však považoval návrh žalobcov, ktorým

sa domáhali nahradenia podpisu právneho predchodcu žalovanej na dodatku č. 1 k predmetnej zmluve. Podľa názoru súdu žiaden hmotnoprávny predpis neprípúšťa, aby v prípade neúplného alebo vadného úkonu tento nedostatok súd za druhú stranu odstránil tak, že nahradí podpis účastníka právneho úkonu. Aj keď podľa názoru súdu konanie žalovaného je v rozpore s dobrými mravmi, súd nemôže svojím rozhodnutím nahradiť chýbajúci prejav žalovaného. Ak žalovaný odmieta doplniť chýbajúcu časť kúpnej zmluvy a z uvedeného dôvodu sa stane plnenie nemožným, žalobcovia sa svojho práva môžu domáhať v súlade s príslušnými ustanoveniami Občianskeho zákonníka. Z uvedeného dôvodu návrh žalobcov v tejto časti ohľadom nahradenia podpisu žalovaného zamietol.

Výrok o trovách konania odôvodnil s poukazom na ust. § 142 ods. 2 O.s.p. majúci za to, že každý z účastníkov mal vo veci úspech len čiastočný a rozhodnutie o trovách štátu ponechal samostatnému rozhodnutiu.

Proti tomuto rozsudku vo vyhovujúcom výroku podal včas odvolanie žalovaný G. O.. Žiadal, aby odvolací súd zrušil rozsudok vo vyhovujúcom výroku, ktorým súd určil, že právny vzťah trvá a vrátil vec súdu prvého stupňa na ďalšie konanie, resp. aby v uvedenej časti odvolací súd žalobu zamietol. Podľa jeho názoru pochybenie súdu prvého stupňa spočíva v nesprávnom vyhodnotení dôkaznej situácie a na základe nesprávne vyhodnotenej dôkaznej situácie súd aj nesprávne rozhodol. V tejto súvislosti poukázal na to, že v danej veci bolo podané trestné oznámenie na žalobcu v 1.rade a z tohto dôvodu navrhol, aby do konania bol vyžiadaný aj trestný spis. Je toho názoru, že kúpno-predajnú zmluvu podpísal v tiesni, keď bol uvedený žalobcom v 1.rade do omylu, že ak nepodpíše kúpnu zmluvu, jeho dcéra a vnuk a sa dostanú do väzenia. Ak by žalobca nebol takto argumentoval, zmluvu by nebol podpísal a podpísal ju len z dôvodu strachu o blízkych príbuzných, na ktorých bol a je odkázaný vzhľadom na svoj zdravotný stav, ktorý vyžaduje neustálu opateru a túto mu poskytujú jeho blízki príbuzní. Na základe tejto skutočnosti teda mal právo odstúpiť od zmluvy v zmysle § 49 Občianskeho zákonníka. Do omylu bol uvedený aj tým, že má podpísať zmluvu o záložnom práve a nie kúpnu zmluvu a tento omyl vyvolal žalobca v 1.rade úmyselne. Podľa svedkyne Š. O. jednoznačne prehlásil, že nechcel podpísať kúpnu zmluvu a túto podpísal až pod nátlakom a presvedčaním tam prítomných. Za takýchto okolností podpis na zmluvách nemala poverená pracovníčka notára ani overiť. Pre choré oči má problémy s čítaním, ale v danom prípade si nezvolil osobu podľa § 40 ods. 5 Obč. zákonníka, prostredníctvom ktorej by sa oboznámil s obsahom zmluvy a nikto mu pred overením podpisu neprečítal obsah zmluvy, takže sa ani nedozvedel, čo obsahuje daná zmluva. Bod VII. zmluvy sa nezakladá na pravde, lebo v tomto bode účastníci zmluvy prehlasujú, že si zmluvu pred jej podpísaním prečítali, avšak on pre zdravotné problémy tak vykonať nemohol a nie je tam ani uvedené, aby mu obsah zmluvy niekto nahlas prečítal v súlade s § 40 ods. 5 Obč. zákonníka. Tvrdil, že žalobca v 1.rade využil jeho nepriaznivý zdravotný stav a nevyplatil mu kúpnu cenu za byt, ako je uvedené v zmluve. Jeho výpovede sú rôzne ohľadom odovzdania peňazí, ako uviedol na polícii a na súde. Okrem toho nik nevidel, aby mu tieto peniaze bol odovzdal, resp. položil pred neho na stôl a prepočítal.

Žalobcovia navrhli, aby odvolací súd rozsudok v napadnutom výroku, ako vecne správny potvrdil a priznal im náhradu trov odvolacieho konania. Boli toho názoru, že súd prvého stupňa správne vyhodnotil dôkaznú situáciu a na základe takto vyhodnotenej dôkaznej situácie správne rozhodol vo veci. Žalovaným tvrdené skutočnosti, že kúpno-predajnú zmluvu podpísal v tiesni, neboli v konaní preukázané.

Na odvolacom pojednávaní žalobcovia uviedli, že súd prvého stupňa sa s obranou žalovaného správne vysporiadal, keď dospel k záveru, že odstúpenie od zmluvy neakceptoval. Uviedli, že v čase podania žaloby mali naliehavý právny záujem vo veci a to taký, aby sa stali vlastníkmi predmetnej nehnuteľnosti. Vkladové konanie bolo prerušené pre vadu zmluvy, ktorá podľa ich názoru, ani nebola podstatná. Z dôvodu, že žalovaný odmietol podpísať dodatok k zmluve, rozšírili návrh v predmetnom konaní o nahradenie jeho podpisu a túto skutočnosť oznámili správe katastra, katastrálnym úradom im však bolo oznámené, že toto nie je dôvod na zapísanie poznámky a preto bolo vkladové konanie V 3014/2008 zastavené, o čom predložili rozhodnutie správy katastra zP. W. X.X.XXXX. Ohľadom súčasného stavu, keď je už ako vlastník zapísaný W. D., uviedli, že majú naliehavý právny záujem na požadovanom určení z dôvodu, že vyhovujúci rozsudok o určení, že trvá právny vzťah založený kúpnu zmluvou medzi nimi a nebohým G. O., bude im slúžiť ako základ pre podanie žaloby o určenie neplatnosti darovacej zmluvy, ktorú následne G. O. X.zavrel s vnukom W. D.. Takúto žalobu však doposiaľ nepodali.

Žalobcovia predložili v odvolacom konaní návrh na vydanie predbežného opatrenia, na základe ktorého Okresný súd Košice II vydal dňa 10.6.2011 uznesenie pod sp.zn. 19C 68/2011, ktorým zakázal akokoľvek nakladať s predmetným bytom W. D., z ktorého vyvodzovali, že vydaním predbežného opatrenia už bola uznaná naliehavosť predbežnej úpravy ich pomerov.

Z uznesenia Okresného súdu Košice II zo dňa 29.3.2011 č.k. 3D 49/2011 odvolací súd zistil, že žalovaný G. O. R. XX.X.XXXX t.j. po podaní odvolania. Dedičské konanie bolo týmto uznesením zastavené a majetok poručiteľa nepatrnej hodnoty bol vydaný jeho dcére O. D. ako usporiadateľke pohrebu. Z uvedeného dôvodu preto odvolací súd pokračoval v konaní s právnou nástupkyňou nebohého G. O., teda s jeho dcérou O. D.. Na odvolacom pojednávaní táto uviedla, že na podanom odvolaní svojho nebohého otca trvá v celom rozsahu. Ďalej oznámila, že na zastupovanie v tomto konaní splnomocnila advokáta M. M. G., o čom však plnomocenstvo súdu nepredložila, ale uviedla, že pojednávania pred odvolacím súdom sa nezúčastnil z dôvodu kolízie s iným pojednávaním.

Na základe podaného odvolania odvolací súd preskúmal napadnutý rozsudok a konanie mu predchádzajúce v napadnutom vyhovujúcom výroku podľa § 212 ods. 1, 3 O.s.p. a po doplnení dokazovania na nariadenom odvolacom pojednávaní podľa § 214 ods. 1 O.s.p. oboznámením listu vlastníctva Č.. XXkat 220 . Ú.. H., uznesenia Okresného súdu Košice II zo dňa 10.6.2011 č.k. 19C 68/2011 a rozhodnutím správy katastra zo dňa 5.2.2009, č.k. S. 3014/2008, dospel k záveru, že nie sú splnené podmienky pre potvrdenie, ani pre zmenu rozsudku, preto rozsudok v napadnutej časti zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Podľa § 80 O.s.p. návrhom na začatie konania možno uplatniť, aby sa rozhodlo najmä
a/ o osobnom stave (o rozvode, o neplatnosti manželstva, o určení, či tu manželstvo je alebo nie je, o určení rodičovstva, o osvojení, o spôsobilosti na právne úkony, o vyhlásení za mŕtveho),
b/ o splnení povinnosti, ktorá vyplýva zo zákona, z právneho vzťahu alebo z porušenia práva,
c/ o určení, či tu právny vzťah alebo právo je, alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem.

Citované zákonné ustanovenie pripúšťa žalobu smerujúcu k určeniu, či tu právny vzťah alebo právo je, alebo nie je, ale len za podmienky, že na takomto určení je naliehavý právny záujem. Základnou podmienkou dôvodnosti a teda východiskom prípadnej úspešnosti určovacej žaloby podľa § 80 písm. c/ je existencia naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení. Rozumie sa tým právny záujem žalobcu. Právny záujem ako podmienka úspešnosti žaloby o určenie musí byť naliehavý v tom zmysle, že žalobca v danom právnom vzťahu môže dosiahnuť odstránenie právnej neistoty (spornosti) a ochranu práv a oprávnených záujmov práve navrhovaným určením. Právny záujem žalobcu musí byť podľa požiadavky zákona kvalifikovaný, t.j. naliehavý. Posúdenie naliehavého právneho záujmu je otázkou právnej kvalifikácie rozhodujúcich skutočností. Pre žalobcu to znamená nevyhnutnosť tvrdiť a dokázať skutočnosť, z ktorých vyplýva existencia naliehavého právneho záujmu na žiadanom určení, ako základná podmienka na to, aby súd mohol v rozsudku žalobe meritórne vyhovieť. Naliehavosť právneho záujmu je charakterizovaná určitými aspektami: odporcom je popieraná existencia (neexistencia) práva, či právneho pomeru žalobcu, teda je tu stav, že právo resp. právny vzťah medzi účastníkmi konania je sporný (existencia aktuálneho stavu objektívnej právnej neistoty medzi účastníkmi); jestvuje ohrozenie práva, či právneho vzťahu, resp. stav neistoty právneho postavenia žalobcu, ktorý nemožno odstrániť inak, len určovacím výrokom; jestvuje potreba odstránenia tejto neistoty, resp. ohrozenia práva alebo právneho vzťahu. Nepreukázanie existencie naliehavého právneho záujmu v čase rozhodovania súdu vedie k zamietnutiu určovacieho návrhu. Je teda nutné, aby tento naliehavý záujem jestvoval nielen v čase rozhodovania súdu prvého stupňa, ale aj v čase rozhodovania odvolacieho súdu (§ 154 ods. 1 v spojení s § 211 ods. 3 O.s.p.).

Platí pravidlo, že ak súd dospeje k záveru o nedostatku naliehavého právneho záujmu na určení, zamietne žalobu bez toho, aby sa musel zaoberať meritom (otázkami aktívnej a pasívnej legitímácie). Nedostatok doloženia naliehavého právneho záujmu je teda samostatným a prvoradým dôvodom, pre ktorý nemôže určovacia žaloba obstáť a ktorý sám o sebe vedie k jej zamietnutiu.

Z hľadiska skutkového stavu bolo v prejednávanej veci zistené, že žalobcovia sa podaným žalobným návrhom domáhali určenia, že trvá právny vzťah medzi nimi a právnym predchodcom žalovanej na základe kúpnej zmluvy zo dňa XX.X.XXXX, ktorej predmetom bol prevod N. Č.. XX, S. Ko, D. X. H. Č.. XX. Naliehavý právny záujem na tomto určení v žalobnom návrhu odôvodnili tým, že bez uvedeného

súdneho výroku je ich vlastnícke právo k bytu ohrozené vzhľadom na skutočnosť, že správa katastra nepovolí vklad vlastníckeho práva v ich prospech, pretože právny predchodca žalovanej oznámil správe katastra, že od uvedenej kúpnej zmluvy odstúpil. Prvostupňový súd sa však s existenciou naliehavého právneho záujmu vôbec nevysporiadal a tak chýba základná podmienka pre vyhoviecie návrhu.

Odvolačný súd je toho názoru, že žalobcovia v čase podania žalobného návrhu dostatočne preukázali naliehavosť právneho záujmu na požadovanom určení právneho vzťahu z kúpnej zmluvy, lebo existoval stav neistoty v ich právnom postavení, potom, čo právny predchodca žalovanej oznámil katastrálnemu úradu, že od kúpnej zmluvy odstúpil. Je však nutné, aby naliehavosť právneho záujmu na určení tohto právneho vzťahu trvala aj v čase rozhodovania (§ 154 ods. 1 O.s.p.) a to nielen súdu prvého stupňa, ale aj súdu odvolacieho (§ 211 ods. 3 O.s.p.).

Po doplnení dokazovania odvolacím súdom na nariadenom odvolacom pojednávaní výpisom z listu S. Č.. XXkatastrálneho 220 Ú. H. M.e zrejme, že právny predchodca žalovanej už ani v čase rozhodovania súdu prvého stupňa (21.9.2010) nebol vlastníkom bytu Č.. XX D.W. Z. S. KoL. D. X.. H. Č.. XX, lebo na základe rozhodnutia o povolení vkladu darovacej zmluvy pod číslom W. XXXX/XX zo dňa XX.X.XXXX vlastníctvo k spornému bytu nadobudol W. D.. Uvedenú skutočnosť v konaní pred súdom žalovaný zamlčal a žalobcovia i napriek tomu, že kataster nehnuteľností pôsobí ako verejný zoznam, uvedenú skutočnosť nezaregistrovali.

Vzhľadom na skutočnosť, že súd prvého stupňa sa v konaní nezaoberal právne významnou skutočnosťou a to, že v čase jeho rozhodovania právny predchodca žalovanej nebol vlastníkom sporného bytu a túto následne neposúdil vo vzťahu k naliehavosti právneho záujmu žalobcov na požadovanom určení, zrušil odvolací súd napadnutý rozsudok podľa § 219 ods. 1 písm. h/, 2 O.s.p. a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Po vrátení veci bude úlohou súdu prvého stupňa posúdiť naliehavosť právneho záujmu žalobcov na požadovanom určení a to hlavne vo vzťahu k novej právnej skutočnosti, ktorá vyplynula z vykonaného dokazovania na odvolacom pojednávaní, (t.j. že právny predchodca žalovanej nie je vlastníkom sporného bytu) ale aj vo vzťahu k tomu, čím žalobcovia naliehavý právny záujem v nadväznosti na túto právnu skutočnosť odôvodňovali v odvolacom konaní a až potom vo veci opätovne rozhodne.

V novom rozhodnutí rozhodne súd prvého stupňa aj o trovách tohto odvolacieho konania (§ 224 ods. 3 O.s.p.).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.